

Observationsutdrag för kollegial diskussion i förskolan

Introduktion till casedialoger om didaktik

Observationerna som finns återgivna i det här häftet har gjorts i förskolor¹. De är återgivna i berättande form för att förenkla läsningen, som korta case. Avsikten är att de ska användas som underlag för dialog i grupper av förskolepersonal som vill utveckla sitt didaktiska kunnande.

De flesta av observationerna handlar om situationer som på olika sätt kan kopplas till barns språkutveckling och språkutvecklande undervisning i förskolan. När gruppen består av enbart barn med annat modersmål har det kommenterats. I de flesta av grupperna finns dock en andel barn med annat modersmål.

Varje case diskuteras först utifrån frågan: **Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i undervisningen?**

Urvalet av case har framför allt gjorts utifrån att förståelsen för hur undervisningen påverkar lärandet ska kunna diskuteras och fördjupas i arbetslaget. I förlängningen handlar det om hur alla barn i förskolan ska kunna få del av det lärande som föreskrivs i läroplanen Lpfö 18.

Att arbeta med case är ett sätt att tillsammans i arbetslaget komma till en djupare insikt om vilka mekanismer som ligger bakom ett visst agerande, vilka effekter det får och hur alternativa lösningar kan se ut.

Lycka till i dialogerna!

Fördjupande läsning

Pihlgren, A. S. (red.) (2019). Casemetodik för lärare. Att överbygga klyftan mellan teori och praktik. Lund: Studentlitteratur.

---

¹ Materialet är en del av en studie som genomfördes av Nacka kommun och Ann S. Pihlgren under hösten 2023. Observationerna är dels hämtade ur studien, dels från andra förskolor.

I. Bamsememory: Tre 3-åringar med annat modersmål och en förskollärare

- Vems tur är det? frågar förskolläraren. Sabina tar upp ett kort som föreställer en geting och släpper det snabbt, samtidigt som hon fnissar och grimaserar som om det är något farligt. Förskolläraren kommenterar:
- Oj en geting! Tycker du att det verkar farligt? Sabina nickar leende och fortsätter i stället med nästa kort, som föreställer en räv.
- Titta, vad är det där? frågar förskolläraren.
- En räv, ja ha, svarar Eli. Han tar kortet från Sabina och lägger det vid sitt rävkort, tar sedan upp ett kort.
- En kanin som plockar blommor, säger förskolläraren. Vem har den?
- Sabina har, svarar Eli. Sabina tar upp ett kort med Bamse och honung.
- Vad fick du nu?
- Bamse, svarar Sabina.
- Ja, Bamse och en burk med dunderhonung.
- Ja har! utropar Yan.
- Ja, det var den sista bilden, konstaterar förskolläraren. Nu är spelet slut.
- Ja vill igen! ropar Eli.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i undervisningen?
- Hur använder förskolläraren spelet? Vad är hens syfte?
- Varför reagerar Sabina som hon gör när hon får getingkortet?
- Lyckas förskolläraren med sitt syfte? Vad kan utvecklas?

2. Saga, åtta 5-åringar med annat modersmål, en förskollärare och en personal

Barnen samlas efter hand i vinkelsonoffan. Förskolläraren sitter framför dem. Varje barn tar en bok och bläddrar i. Vissa småpratar lite medan man samlas. När alla kommit säger förskolläraren lite högre:

- Nu samlar vi in böckerna. Böckerna samlas in snabbt. Vi ska berätta saga med sagokorten idag, fortsätter förskolläraren.
- Tänk om skogshuggare kommer! säger Ali och ler.
- Ja, tänk hur många gånger han har kommit upp när vi skulle berätta! svarar förskolläraren. Kan ni dra varsitt kort nu? Barnen drar varsitt kort och ett barn i taget lägger därefter fram sitt kort på bordet framför soffan. Gruppen diskuterar vad det föreställer. Ett kort visar en fontän.
- En toalett! säger Aisha.
- Nej, här hämtar man rent vatten. Vad kan det heta? frågar förskolläraren.
- En fontän, en vattenfontän, svarar Tim.
- Okej, ska vi kalla den för en vattenfontän? När alla korten lagts fram börjar förskolläraren berättelsen om det som finns på bilderna: Det var en gång... Barnen är mycket koncentrerade och lyssnar intensivt.
- Då sa räven till älvan ”jag vet någon som kan fånga fisken men den är bara vaken om natten. Vet nån? Barnen räcker upp handen och någon svarar ”Ugglan”. När sagoberättandet lider mot sitt slut ropar ett barn:
- Men den flygande mattan då!?
- Ja den ja. Förskolläraren tar upp bilden: Då tog han den flygande mattan och åkte till... ja vart åkte han? Barnen föreslår olika ställen och de enas om ett slut på sagan.
- Snipp, snapp, snut, nu var sagan om fen som ville äta upp fisken slut! Vem i sagan skulle du ha velat vara? frågar förskolläraren. Barnen svarar i tur och ordning och vartefter dialogen fortlöper utvecklas en ny saga om en grotta med flera våningar.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i undervisningen?
- Är det första gången som barnen möter aktiviteten eller inte? Vad talar för och emot?
- Vad är förskollärarens syfte med sagoberättandet?
- Lyckas syftet? Vad kan utvecklas?

3. Lägen, fem 4–5-åringar och en förskollärare

- Sitt på mattkanten så ska vi börja, uppmanar förskolläraren. Var sitter Bobbo nu? Hen använder en låda och en utklippt hund i papp.
- På lådan! svarar Araia.
- Ja, på lådan. Var är Bobbo nu?
- I lådan! svarar Enja.

Förskolläraren flyttar Bobbo så att han befinner sig framför, i, under, på bredvid och bakom. Barnen hjälps åt att svara. Därefter tar förskolläraren fram kort med text och bilder. Hen läser texten på ett kort i taget och ett barn i taget ombeds lägga rätt bildkort bredvid textkortet. Samtidigt visar hen situationen med lådan och Bobbo.

- ”Hunden är framför lådan”. Vilken bild kan det vara Erin? Erin tar upp bildkortet med hunden bredvid.
- Är det så? Vad säger ni andra? ”Hunden är FRAMFÖR lådan”. Titta här, Erin. Förskolläraren visar samtidigt lådan och Bobbo. Ett annat barn pekar på rätt bildkort. Erin tar upp det och lägger det bredvid textkortet.
- Så där ja, nu blev det rätt! bekräftar förskolläraren.

Därefter hämtar barnen varsin stol och får själva ställa sig som instruktionen låter: ”stå bakom stolen, stå framför stolen” och så vidare. Det blir många skratt när alla ska stå under stolen.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i undervisningen?
- På vilket sätt bygger förskolläraren upp progressionen? Varför görs sakerna i den här ordningen? Kan den utvecklas?
- Hur hanterar förskolläraren att Erin gör fel? Förstår de andra barnen vad som är rätt på så sätt eller inte?

4. Ny på förskolan, sex 3-åringar och en förskollärare

Barnen sitter på mattan i ring med förskolläraren.

- Varför hon gråter? Frågar Li förskolläraren.
- Det här är ju hennes andra dag. Man får vara ledsen och man får längta efter sin mamma. Det är inget konstigt. Eller hur? Barnen nickar. Flickan, som ännu inte behärskar svenska, tittar upp snabbt men fortsätter att hulka.

Gruppen genomför en rad olika aktiviteter som förskolläraren leder: Räkna hur många som deltar, tittar på och namnger siffror, tar upp sina namnlappar ur en burk och visar på närvaron. Den nya flickan har slutat gråta. Hon tar tre namnlappar. Förskolläraren visar henne vilket som är hennes och lägger tillbaka de andra två. De sjunger en sång med rörelser till. Den nya flickan tittar noga på de andra och härmar rörelserna, men i miniatyr, med små rörelser nära kroppen. Detsamma sker när de sedan läser en kroppsramsa. Förskolläraren visar hur man ”vickar på tårna” med hjälp av den nya flickans tår.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i undervisningen?
- Varför tystnar den ledsna flickan?
- Hur arbetar förskolläraren? Vilket är syftet? Lyckas hen?

5. Man får inte springa hemma, sex 3-åringar och en förskollärare

Barnen har gjort en kroppsramsa med rörelser och skrattar nu tillsammans efter sista versen.

- Man får inte springa hemma! utbrister Nadine.
- Varför får man inte springa hemma? frågar förskolläraren neutralt.
- För då kan man ramla! svarar Nadine.
- Räck upp handen om du har ramlat när du sprang, uppmanar förskolläraren alla barn i gruppen. Vilka har ramlat när ni har sprungit? Flera barn räcker upp handen.
- Ja, titta, det var flera. Ja, man kan ramla när man springer.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i undervisningen?
- Varför säger Nadine som hon gör? Vilka hypoteser kan ni ha?
- Hur agerar förskolläraren? Varför gör hen som hen gör? Vilken effekt får hens agerande?

6. Kulturstudie under måltiden, hela äldregruppen och fyra personal

Barnen i äldregruppen har kommit till matsalen och sitter vid sitt bord för att vänta på bordets tur att gå fram till serveringsdisken och ta makaroner och korv. För varje bord finns en ansvarig personal.

Vid första bordet i turordningen ansvarar en personal med östeuropeiskt ursprung. Hen samlar in barnens tallrikar och medan barnen sitter kvar och väntar vid bordet går hen själv till serveringsdisken och lägger upp maten på de sex tallrikarna. Sen går hen tillbaka till bordet och ger varje barn en tallrik.

Nästa bord leds av en personal med arabiskt ursprung. Hen ber barnen följa efter sig och när de kommer fram till serveringsbordet lägger hen för maten till varje barn. När ett barn försöker ta korv själv tar hen snabbt slevan ur handen på barnet och säger tydligt: ”Nej”. Därefter lägger hen upp med slevan åt ett annat barn. Vartefter barnen fått korv och makaroner går de tillbaka till sina platser och börjar äta.

Det tredje bordet leds av en personal med svenskt ursprung. Hen låter barnen gå först och ta mat på egen hand helt och hållet. Medan barnen tar mat pratar hen med en annan personal som anslutit till matsalen och ser därför inte att vissa av barnen skulle behöva stöd med dialog om turordning och ibland med att ta mat.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i matsituationen?
- Vilka rutiner skulle kunna utvecklas? Vad behöver då ske?
- Varför gör de tre i personalen som de gör vid serveringsdisken? Hur påverkar det barnens lärande i varje grupp?
- Vad är syftet med måltidssituationen? Vad skulle kunna utvecklas?

7. Väntan på vilan i äldregruppen med fem personal

Det är i slutet på lunchsituationen och det är ganska kaotiskt. Barnen stöjar och personalen utdelar tillsägelser. Makaronerna klibbar på golv, bord och barn. Barnen får gå upp med en personal när de är tillräckligt många. De väntar därför i ett stojande led vid utgången till matsalen och får sedan samla ihop sig igen vid grinden till trappan upp, tio meter bort. Sen går de i samlad tropp uppför trappan och därefter köar de för att tvätta händerna. Därefter delas de upp på olika ställen. De får sedan invänta den personal som ska leda vilan eller läsvidan.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i ritualen efter maten?
- Vad är personalens syfte? Vad blir barnens upplevelse?
- Vad skulle kunna utvecklas?

8. Vi vill hellre leka! Tre 5-åringar och en observatör

Jag har som besökande blivit tilldelad en plats vid ett matbord med tre pojkar med annat modersmål.

- Vad gör man när man har ätit klart? frågar jag pojkarna.
- Man går upp och tvättar händerna, svarar Rachid.
- Sen är det vila, fyller Ervin i. Då är det så här, han håller fingret för munnen och hyschar.
- Jaha, hur är det då, tråkigt eller roligt?
- Tråkigt, det är läsvila. Man får inte leka, replikerar Rachid.
- Ja, vi vill leka, förklarar Johar.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i det korta samtalet?
- Pojkarna är missnöjda med att de måste delta i läsvidan. Varför tror du?
- Vad är syftet med läsvidan? Kommer det att uppnås?
- Kan detta lösas på något sätt? Vad skulle kunna göras?

9. Läsvidan med äldre och mellanstora barn med varsin personal

I ett av rummen läser en personal boken Petter och hans fyra getter för en grupp 3–4-åringar. Uppmärksamheten är inte fullständig och personalen får säga till åtskilliga gånger att barnen ska lyssna på hen.

I ett annat rum ligger de äldre barnen på en matta framför en bildskärm som visar en bilderbok i en uppläsning av Polyglutt. Här är det ett större lugn. Barnen tittar på filmen. Den ansvariga personalen sitter längst bak i rummet och sysslar med sin mobiltelefon.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i de båda läsvidorna?
- Vad är syftet med respektive läsvidan? Uppnås det?
- Vad blir barnens upplevelse av högläsningen i respektive läsvidan? Vad kan utvecklas?

10. Samling, fem 1–2-åringar med annat modersmål och en förskollärare

En klocka kallar till samling. Barnen samlas på den stora mattan, där det ligger en mörkare, mindre matta som markerar var barnen ska sitta. De börjar med en godmorgonsång där allas namn sjungs. Därefter tas de tre korten med veckans tecken fram och ordet och tecknet upprepas, liksom förra veckans tecken. De sjunger sedan en veckosång och kontrollerar dagens väder. Ur en påse får barnen därefter ta upp varsin sak och för varje sak sjungs en visa: Björnen sover, Lilla snigel med flera. Därefter sjungs en fruktsång och barnen äter frukt medan förskolläraren småpratar med barnen och dessa kommunicerar med varandra med gester och miner. En flicka räcker fram sin hand.

- Vill du ha en till? frågar förskolläraren när ett barn sträcker fram sin hand. Varsågod, hen räcker fram en äppelbit till flickan. Då säger du tack.
- Tack. Barnen deltar intresserat under de 20 minuter som samlingen pågår.
- Tack alla kompisar för en fin samling! avslutar förskolläraren.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Vilket syfte har samlingen? Uppnås syftet?
- Hur arbetar förskolläraren för att nå syftet? Kan något utvecklas?

11. Rimord, tolv 5-åringar med annat hemspråk och en förskollärare, två personal och en assistent

Nu har jag hemliga påsen! säger förskolläraren och tar upp katten Findus ur påsen. Vad är det här?

- Musen Molly! svarar Aisha.
- Javisst. Mus, vad rimmar på mus? Ingen svarar. Förskolläraren säger själv: Hus. Vem brukar göra bus? Hen tar upp ett hus ur påsen. Sen drar hen upp en blöja ur påsen, barnen skrattar och pekar.
- Blöja och... Ingen svarar ...tröja! svarar förskolläraren själv och tar upp en tröja ur påsen och därefter ett troll.
- Vad rimmar på troll? Ingen svarar, så förskolläraren tar upp en boll ur påsen: Boll!
- Boll! repeterar Osman.
- Vad rimmar på väst? frågar förskolläraren och tar upp en väst ur påsen: Häst och väst. Den här då?
- Gumma! ropar Pedro.
- Ja men om vi säger att det är en tant... Tant och elefant! Förskolläraren gestikulerar snabeln med armarna och tar därefter upp en Pippi Långstrump-docka.
- Flera barn ropar: Pippi!
- Men om det är en docka?... Förskolläraren ser sig omkring och säger sen: Klocka!

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Varför svarar inte barnen?
- Vad är förskollärarens syfte? Uppnås det?
- Hur skulle förskolläraren kunna utveckla aktiviteten till nästa gång?

12. Gissa djur, tio 5-åringar med annat hemspråk och en förskollärare, en personal och en assistent

Samlingen i observation 11 fortsätter med följande aktivitet. En personal har gått ut med två av barnen.

- Nu ska jag berätta om ett djur och så ska ni gissa. Förskolläraren tar fram en väska: Det här är ett djur med lång svans som hoppar.
- En känguru! gissar Dean.
- Det stämmer! Förskolläraren lyfter ut djuret ur väskan: Men det här då? Ett djur som är fläckigt och som har långa ben och en lååång hals.
- Giraff! gissar Irina.
- Just det! Sen är det ätt djur med många tänder och fyra ben.
- En spindel, gissar Ana.
- Flera barn ropar: Ja, en spindel!
- Nej det har fyra ben, ganska korta ben. Den håller till i vattnet.
- En tiger, provar Solomon.
- Nej, den håller till i vattnet mest.
- En krokodil... gissar Niloufar.
- Det stämmer, konstaterar förskolläraren. De flesta barn har börjar tappa koncentrationen och ljudnivån stiger. Ska vi sjunga björnen sover? Frågar förskolläraren och de sjunger och avslutar sången med ett rytande på slutet. Tack för att ni (ohörbart).

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs nu i samlingen?
- Varför svarar barnen och deltar aktivt här men inte i observation 11, som är en del av samma samling?
- Vad är förskollärarens syfte nu? Uppnås det? Bör något utvecklas?

13. Samling: Sex 1–3-åringar med annat modersmål och en förskollärare och två personal

Samlingen med de yngsta barnen har börjat med att förskolläraren berättar en saga som handlar om några barn som växlar färg beroende på vilken mat de äter: mjölk=vit, tomat=röd och så vidare. En vårdnadshavare kommer in och lämnar ett barn till den personal som finns med. Några barn tittar upp.

Förskolläraren sjunger: Jag har en hemlig påse, i den finns en hemlighet, kan du säga vad det är? En flicka tar upp en apa ur påsen och de sjunger ”Tre små apor” och gör rörelserna till. Pås-sången sjungs på nytt och ett nytt djur dras fram ett barn. Proceduren upprepas flera gånger.

Kom hit och var med, Ali och Sem, ropar förskolläraren åt två pojkar som dragit sig undan. Sjungandet fortsätter därefter. När ”En liten båt” sjungs ansluter Sem till gruppen och får välja sak ur påsen nästa gång. Efter sången reser sig förskolläraren och hämtar även Ali till gruppen.

- Nu är det dags att säga hejdå till sakerna. ”Hej då” vinkar förskolläraren och barnen lägger ner djuren i påsen. En liten pojke börjar gråta och den andra personalen tar honom i famnen.
- Vafö gåte? frågar Nellie personalen.
- Han är trött, svarar förskolläraren. Nu har vi de fem aporna här! De läser verserna om fem små apor tillsammans och använder de fem plastaporna till att hoppa och visa händelseförloppet. Pojken gnyr och den andra personalen tar honom åt sidan men utan att gå ut. Medan aporna plockas ihop av barnen och förskolläraren, kommer ytterligare en personal och en pojke in och börjar leka i rummet. Efter en stund går både hen och den andra personalen med de två pojkarna in i ett angränsande rum men utan att stänga dörren.
- Jag vill leka! utbrister Suleima.
- Varsågod. Ni var jätteduktiga så här länge, säger förskolläraren. En flicka stannar kvar och vill sjunga ”En liten båt” med förskolläraren och båda sjunger den och använder rekvisitan.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Under aktiviteten förekommer ett antal störande moment. Hur påverkar de undervisningens resultat? Kan de undvikas?
- Vad är syftet med samlingen? Uppnås det?

I 4. Språkstund, fyra 4–5-åringar med annat modersmål och en förskollärare

Förskolläraren tar fram ett bildmemory och barnen tar upp ett kort i taget. De hjälps åt att visa och förklara ordet för varandra.

- Ajan, kan du ta en bild, ber förskolläraren. Vad är det på den?
- Knapp svarar Ajan.
- Ja en knapp ja, hur gör man med den? Flera av barnen visar hur man knäpper med gester.
- Lee, tar du nästa bild?
- Fot, säger Lee.
- En fot ja, var sitter foten? Barnen håller upp sina fötter.
- Andra ord som behandlas på samma sätt är tumme, tå, pumpa, byxa, is, present, såg, träd, blöja, svan.
- Och det här? frågar förskolläraren. En... gran! Svan och gran, det rimmar. Strumpa – pumpa. Vad rimmar på mus?
- Hus... svarar Ajan frågande.
- Javisst, kan ni hjälpa mig att lägga ihop korten? uppmanar förskolläraren.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i språkstunden?
- Vad är syftet med stunden? Uppnås det?
- Hur skulle undervisningen för de här barnen kunna fortsätta för att erbjuda en progression i lärandet?

15. Högläsning av Petter och hans fyra getter, fyra 3-åringar och en förskollärare

Barn och förskollärare har samlats på golvet på mattan runt boken Petter och hans fyra getter.

- Den här boken kan vara lite läskig, säger förskolläraren. Det finns ett troll med också.
- Som bockarna, säger Auman.
- Ja, bockarna Bruse, ja, bekräftar förskolläraren. De är också getter.
- Och ett troll, fortsätter Nasibeh.
- Det stämmer, nu när vi läser får vi höra! Förskolläraren börja läsa Petter och hans fyra getter. Tre av barnen är mycket koncentrerade, ett barn är okoncentrerat i början men blir mer intresserad när trollet dyker upp i berättelsen och äter upp getterna. Förskolläraren förklarar ord och uttryck under läsningens gång. När sagan är slut tar hen fram inplastade bilder till Bockarna Bruse och barnen sjunger gemensamt sången.
- Ja, man kan ju berätta den här som en saga också, säger förskolläraren och börjar berätta sagan, barnen är mycket koncentrerade.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i högläsningstunden?
- Vilket syfte har förskolläraren? Uppnås syftet? Vad kan utvecklas?
- Petter och hans fyra getter samt sagan om bockarna Bruse är båda vanligt förekommande i förskolan. Vilka andra böcker och sagor skulle förskolläraren kunnat välja för att väcka samma intresse i barngruppen, tror du?

I 6. Mamma Mu med frågor, åtta 5-åringar och en förskollärare

Förskolläraren tar fram boken om Mamma Mu. Alla sitter på golvet i ett fönsterlöst rum med böcker runt väggarna.

- Jag har sett filmen, säger Anna. Flera barn stämmer in: Jag med!
- Förskolläraren börjar läsa boken. Hen ställer en rad öppna frågor under läsningen:
- Varför blir Mamma Mu glad? Kan ni se det någonstans på bilden?
- Hur skulle hon ha kunnat göra då?
- Vad tror ni att Kråkan gjorde här?
- Varför tror ni att Mamma Mu frågade om Kråkan var ledsen eller sjuk?
- Vad tror du Kråkan skulle vilja ha som present?

Trots det vill koncentrationen inte riktigt infinna sig i barngruppen. Vid två tillfällen öppnas dörren till rummet av andra barn som kikar in. Förskolläraren frågar några gånger om barnen verkligen vill höra slutet och de ropar ja, men verkar inte helt koncentrerade på läsningen i alla fall. Det blir en del stökande i barngruppen. Koncentrationen ökar dock när Mamma Mu överlämnar presenten till Kråkan och han blir glad.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i högläsningstunden?
- Vilket syfte har förskolläraren? Uppnås syftet? Vad kan utvecklas?
- Hur påverkas undervisningen av miljön?
- I observation 15 är gruppen med 3-åringar koncentrerade genom hela aktiviteten. Varför är det inte fallet i den här observationen? Vilka skillnader kan förklara högläsningstillfällenas olika utfall?

17. Petter och hans fyra getter, flanosaga, tre 2-åringar och en förskollärare

Barnen sitter i en halvcirkel tillsammans med förskolläraren framför flanotavlan. Förskolläraren berättar Petter och hans fyra getter och sätter upp bilderna lite här och var på flanotavlan medan hen berättar. Emil reser sig upp och vill ta flanobilderna men förskolläraren sätter honom i sitt knä.

- Med sin katt men utan getter! berättar förskolläraren.
- Utan getter! repeterar Ove.
- Ja, utan getter. Förskolläraren fortsätter berättelsen.
- Nu är sagan slut! Nu är det Emils tur. Emil sätter upp bilderna och förskolläraren berättar vad som händer i sagan vid de bilder som sätts upp.
- Nu är det Lisens tur. Vill du börja nu Lisen? Lisen tar högen med bilder och börjar sätta upp dem. Förskolläraren småpratar under tiden med Ove. Därefter är det Oves tur att sätta upp bilderna. Förskolläraren benämner det som händer vartefter bilderna sätts upp.
- Förskolläraren lägger därefter upp fyra klossar, säger: Röd, vit, blå, gul.
- Igen, säger Lisen.
- Ska du lägga den igen? frågar förskolläraren. Emil leker med en kloss.
- Oj, blev det en telefon nu? säger förskolläraren till Emil som håller upp en kloss till örat. Tack så mycket kompisar, nu får ni göra vad ni vill en stund. Emil går fram till tavlan och lägger sagan igen. Lisen leker med klossarna

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i berättarstunden?
- Vilket syfte har förskolläraren? Uppnå syftet? Vad kan utvecklas?
- Hur kommer de tre barnen att uppfatta stunden? Har var och en samma uppfattning, tror du, eller skiljer de sig åt?

18. Veckodagarna, fyra 3–4-åringar och en förskollärare

- Vilka ska vi ta ner? Frågar förskolläraren.
- Allihopa! ropar barnen.
- För nu ska vi snart vara hemma, bekräftar förskolläraren. Idag är det fredag. Kan ni teckna fredag? De tecknar tillsammans. Ska vi sjunga veckovisan? frågar förskolläraren. Sätt er ner så sjunger vi.
- De sjunger visan och tecknar samtidigt. Ett barn i taget sätter upp veckodagarna fram till fredag. Teo sätter sedan upp söndag.
- Nej efter fredag kommer... lördag! säger förskolläraren. Nelly sätter upp lördag och Teo avslutar med söndag.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Vilket syfte har förskolläraren? Uppnås syftet? Vad kan utvecklas?
- Hur korrigerar förskolläraren fel? Blir det tydligt för barnen vad som är rätt eller fel?

19. Projektboken studeras, fyra 3–4-åringar och en förskollärare

Boken, som ingår i det tematiska projektet under året, ligger framme på golvet och barnen och förskolläraren är lutade över den. Uppslaget i boken visar en havsbotten med en rad olika vattenlevande djur och en del skräp på botten. Förskolläraren har dragit ut bilder på en sköldpadda, bläckfisk, manet, delfin, sjöstjärna, och fler djur. De tecknar tecknen för djuren när bilderna presenteras och sedan hjälps de åt att lägga ut bilderna på bokuppslaget, där de hittar rätt djur.

- Hur ska vi hjälpa djuren att få det rent här? frågar förskolläraren.
- Det är skräpigt, konstaterar Bea.
- Kolla där, säger Teo och pekar på skräpet i bokuppslaget.
- Vad händer om fiskarna äter det där? frågar förskolläraren.
- De mår inte bra, svarar Teo.
- Vem har slängt det här? frågar Bea.
- Inte jag! utbrister Nelly.
- Min pappa har, säger Teo.
- Då får du prata med din pappa och säga att han inte ska det, kommenterar förskolläraren.
- Kan vi ha bilderna? Frågar Nelly och de andra barnen instämmer genom att nicka eller säga ja.
- Vad ska vi göra med dem, tycker ni? frågar förskolläraren.
- Vi kan sätta dem på sidan, föreslår Teo.
- Men vad händer då? undrar förskolläraren.
- Man kan inte läsa boken, konstaterar Bea.
- Kanske kan vi kopiera sidan och limma upp småbilderna på den? frågar förskolläraren. Då kan vi hänga den där ute på väggen. Barnen nickar och förskolläraren lägger in bilderna i boken. Fint, då var vi klara.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Är det här en högläsningaktivitet eller inte? Vad talar för? Vad talar emot?
- På vilket sätt har barnen inflytande över den här aktiviteten? Vad bestämmer förskolläraren om?
- Vilket syfte har förskolläraren? Uppnås syftet? Vad kan utvecklas?

20. Samlingen har redan börjat, tolv 3–4-åringar, en personal och en förskollärare

Barnen sitter i ring för samlingen och går igenom vilka som är närvarande och inte. Dörren öppnas och en vuxen skjuter in en pojke och stänger dörren om sig igen. Pojken står precis utanför ringen, spärrar upp ögonen och börjar skrika rakt ut. De andra barnen tittar upp på honom men fortsätter samlingen med pedagogen som leder den. Pojken skriker oavbrutet.

- Kom här Ismael, Ismael, kom så kramas vi, säger en förskollärare som sitter utanför ringen. Pojken springer till förskolläraren, fortfarande skrikande men lugnar sig snart i famnen på henne. Medan övriga barn fortsätter samlingen lösgör sig Ismael ur förskollärarens famn, går fram till hyllan med leksaker och plockar fram några. Han flyttar runt dem lite och städar sedan tillbaka dem i rätt låda. Därefter går han till samlingsringen och sätter sig lugnt där. Barnen har just sjungit ”En liten båt...” och pedagogen som leder samlingen har bett ett barn i taget att samla in rekvisitan som har använts för att illustrera sången.
- Ismael, kan du lägga tillbaka sjön i påsen? frågar pedagogen. Hen håller fram påsen mot Ismael och pekar på det blå tygstycket som föreställt sjön under sången. Ismael tar upp tygstycket och torkar av snoret som runnit från hans näsa och lämnar därefter tygstycket i påsen.
- Javisst, det där kan man också använda den till, säger pedagogen neutralt.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen? Uppnås syftet?
- Vilka rutiner har gruppen i samlingen?
- Varför gör Ismael som han gör när han föses in i samlingen: skriker – kramas – leker – plockar undan – återgår till samlingen – torkar sig på tygstycket? Vilka hypoteser kan vi ha?
- Hur kan personalen fortsättningsvis stötta Ismaels språkutveckling och deltagande?

21. Vilka rimmar? Sju 4-åringar och en förskollärare

Förskolläraren har tagit fram en låda med kort där det finns bilder på olika saker: häst, ask, läppar, boll, gris, kratta, nyckel, lås med mera. En i taget tar förskolläraren upp bilderna och frågar vad det är och förklarar betydelsen (om inte ett barn gör det). Hen ber dem därefter försöka hitta ett kort med ett ord som rimmar.

- Vad rimmar det här på? Förskolläraren håller upp bilden på låset.
- De hä! Nicole håller upp bilden på nyckeln.
- Ja, de hör ju ihop. En nyckel och ett lås hör ihop. Man låser upp låset med nyckeln. Men rimmar det? Nyckel – lås, nyckel – lås? Nej det gör det inte, eller hur? Men kanske den här. Förskolläraren tar upp ett annat kort: Lås och MÅS, de rimmar!

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Hur gör förskolläraren för att korrigera att det blir fel? Blir det tydligt för barnen att det är fel?
- Vilket syfte har förskolläraren med aktiviteten? Uppnås syftet?

22. Kroppsdelar: Sju 4-åringar med en förskollärare

Förskolläraren lägger fram ett kort i taget och frågar vad bilden föreställer. Det är bilder på olika kroppsdelar och ännu fler kroppsdelar omnämns i diskussionerna: Midja, mage, navel, axel, hals, nacke, panna, armbåge, fotsula, hud, arm, hand, knogar, knytnäve, öron, ögon, ben, knäveck, fingrar, naglar, handflata, öga, ögonbryn, ögonfransar, ansikte, mun, snippa och snopp.

- Vad är det här? Förskolläraren håller upp en bild på en fot underifrån.
- Fot, svarar Cecil och håller upp sin fot i luften.
- Ja, fast det här är en speciell del av foten, undertill, här, säger förskolläraren och klappar på Cecils fotsula. Någon som vet?... Det är en fotsula. Kan alla klappa på sin fotsula och säga fotsula!
- Övningen fortsätter med andra kroppsdelar. Efter ett tag håller förskolläraren upp en bild av en hand med handflatan riktad framåt:
  - Det här då? Vad kan det vara?
  - De e hand, svarar Anya.
  - Ja, en hand men en speciell del av handen, den här, säger förskolläraren och klappar på sin handflata. Någon som vet?
  - En handsula...? försöker Anya.
  - Nu tänker du på att det hette fotsula eller hur? Förskolläraren pekar på Anyas fotsula. Men när det är i handen heter det handflata. Vi klappar i handflatan och säger handflata!

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Hur gör förskolläraren för att korrigera att det blir fel? Blir det tydligt för barnen att det är fel?
- Vilket syfte har förskolläraren med aktiviteten? Uppnås syftet?
- Finns det andra sätt att uppnå samma syfte? Vilka skulle det kunna vara?

23. Språksamling, tio 4–5-åringar och en förskollärare

Barnens namn finns framme på golvet. Man tar ett namn i taget, säger gemensamt vilken bokstav namnet börjar på, klappar namnets stavelser och läser därefter en namnvers till varje namn:

- Vad börjar Tindra på? Frågar förskolläraren och flera barn ropar T. Hur många stavelser kan vi klappa?
- Två! Svarar Zenita.
- Vi provar, är ni med? Förskolläraren klappar med barnen: TIN-DRA! Ja, det stämmer, två. Nu är det versen då!
- Alla läser versen ihop: Tindra, lindra, vare, vare vindra, vare vare vinken stingen sindra.
- Därefter läser man versen *Harrys hare* tillsammans. Förskolläraren fortsätter med att skriva ”Flyg du fula fluga flyg, och den fula flugan flög” på tavlan.
- Ser ni att nästan alla ord börjar på samma bokstav. Ett...F! Kan vi läsa den tillsammans? De läser versen två gånger.
- Flugor kan va snygga, konstaterar Seymen.
- Ja. Men den här flugan i versen är ful, svarar förskolläraren. Vi tar versen en gång till. Förskolläraren tar därefter fram speglar till alla: Hur formar man munnen när man säger F? Barnen tittar i speglarna och provar och skrattar när de ser resultatet.
- Var det lätt eller svårt?
- Lätt! tycker Olga.
- Därefter leker de en lek där ett barn beskriver ett hemligt djur och de andra ska gissa. Det efterföljs av en ritsaga som förskolläraren ritar på tavlan och samtidigt berättar. Under tiden gissar barnen vad bilden ska bli, mycket intresserade. Till sist avslutas språksamlingen med att man sjunger ”Ringeli, ringeli, rosen” tillsammans. Samlingen tar sammanlagt 30 minuter.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen? Uppnås syftet?
- På vilket sätt skapar förskolläraren intresse i gruppen? Lyckas det?
- Vilket syfte har förskolläraren med aktiviteten? Uppnås syftet?
- Hur kan förskolläraren fortsätta undervisningen i gruppen nästa gång för att det ska bli en fortsatt progression i språkutvecklingen?

24. Skriva, sju 5-åringar, en förskollärarstuderande och en barnskötare

Ett antal bokstäver ligger utlagda på mattan där gruppen har samlats. Barnen ska hitta bokstäverna i sitt namn. Några tar hjälp av sin sittplatta, där namnet står. Bokstäverna är versaler. Ella, som försöker hitta två L tar ett L och ett I.

- Det här är ett I, säger förskolläraren och pekar på I:et. Hittar du ett till L? Eleana har fått ihop hela sitt namn men saknar A på slutet.
- Titta, det är samma bokstav som här, säger förskolläraren och pekar på A inne i ELEAN.
- ... här! Eleana tar upp A.

När barnen lagt klart sina namn skriver de av namnen på en platta. Därefter läggs bokstäverna på bordet och barnen går en stund till lekrummet i väntan på att alla ska bli klara. Barnskötaren som deltar rör sig till lekrummet, medan förskolläraren sitter kvar och hjälper en pojke att hitta bokstäver och avbilda dem på plattan. När alla är klara ska de samlas vid bordet. Det blir en del protesterande, men efter ett tag är alla samlade. Nu klistrar de bokstäverna på ett papper och gör en raket av dem, efter en förlaga. Volya klistrar sina bokstäver i följande ordning: AYVLO. Förskolläraren tittar till men säger inget utan hjälper en flicka med klistrandet.

- Kan du hjälpa? Säger Volya till förskolläraren.
- Vilket ljud hörs först?
- V, säger Volya.
- Okej, och sen?

Volya rättar med stöd till sitt namn i raketerna. När namnen och raketerna klistrats kan barnen dekorera dem med glitter och pärlor om de vill. En flicka som är klar vill rita och får en *Among us* att färglägga. Figuren täcker stora delar av pappret. En flicka kommer sent och förskolläraren hjälper henne att lägga och skriva namnet vid mattan samt klippa och klistra raketerna. Hon kan inte klippa men förskolläraren håller pappret och det blir hack i det. Flickan är nöjd.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Hur samarbetar de två vuxna för att åstadkomma lärande? Skulle något kunna utvecklas?
- Hur arbetar förskolläraren för att uppnå sitt syfte? Uppnås det?

25. Följ instruktion: Fem 4-åringar, en barnskötare och en förskollärarstuderande

- Vilket djur bestämde vi oss för att jobba med? frågar barnskötaren. Kommer ni ihåg?
- Ekorre, säger Alexej.
- Just det, det stämmer. Här har vi bilden på ekorren. Idag ska vi skapa med lera, vi ska göra... Barnskötaren håller upp en bildinstruktion.
- Ekorre! utbrister Fatima.
- Vad var det vi hämtade igår? Kommer ni ihåg?
- Kottar, svarar Sixten.
- Stämmer! Så här kan man göra. Barnskötaren visar på bilden: Man gör kroppen av lera och tassarna och sen trycker man dit kotten som svans och ett par ögon.
- Det ser ut som en kokosballe, konstaterar Alexej.
- Okej, tycker du? En kokosboll. Ska vi sjunga de ekorrsånger som vi kan?
- De sjunger några olika ekorrsånger tillsammans. Därefter delar barnskötaren upp dem på två bord. Barnskötaren sätter sig vid det ena bordet och förskolläraren vid det andra. Vid båda borden finns instruktion, lera och kottar. De knådar, diskuterar hur instruktionen ska tolkas och blir slutligen klara med sin ekorre, ställer den att torka på en lapp med sitt namn och går och tvättar händerna.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Hur har tillfället planerats? Är det en del av en större helhet?
- Hur samarbetar de två vuxna för att åstadkomma lärande? Skulle något kunna utvecklas?
- Hur arbetar barnskötaren för att uppnå sitt syfte? Uppnås det?

26. Gå till lunch: Tjugotre 3–4-åringar och fyra personal

I en stor, ljus och välutrustad sal finns ett tjugotal barn och fyra personal. Några knådar med lera, andra bygger, andra står stilla eller springer runt. Det är en mycket hög ljudnivå eftersom många barn skriker och några gråter. Med undantag för gruppen som knådar med lera verkar det råda kaos. En personal verkar kontrollera något i datorn, en annan försöker reda ut en konflikt mellan två barn och ytterligare en personal står och håller en liten flicka i handen och tittar ut över gruppen. I mitten står en personal och försöker göra sig hörd i oväsendet.

- Hör alla kompisar. Lyssna nu, ropar personalen. Det är dags för äta. Gå till din plats. Tysta nu, kompis. Oljudet fortsätter.

Diskutera

- Vad lär sig barnen i den här miljön?
- Finns det några delar av språk- och kommunikationsutveckling som berörs?
- Hur samarbetar de fyra vuxna för att åstadkomma lärande? Vad kan utvecklas?
- Vad är syftet med stunden? Uppnås det?
- Hur kan rutinerna utvecklas?

27. Äpplen och bockar, fem 1–3-åringar, en förskollärare och en personal

- Snipp, snapp, snut, nu är sagan slut! säger förskolläraren Mona. Kommer ni ihåg hur det lät när den lilla bocken kom? Under det att Mona har berättat sagan har frukt delats ut av barnskötare Evert och barnen förlorar koncentrationen en stund. Mona väljer att svara själv – Jag tror att det lät tripp, tripp. Hur lät det när mellanbocken kom? Ett barn svarar: Tramp, tramp och barnen fortsätter med den stora, som säger klamp, klamp. De har lite svårt att hitta koncentrationen, eftersom äppelätandet kommer emellan.
- Hör ni, jag tror vi får äta färdigt äpplena innan vi berättar sagan tillsammans igen och sjunger om bockarna Bruse, det blir svårt med äpple i munnen, konstaterar Mona. Barnen äter vidare. En pojke tar den lilla bocken och hoppar med den över leksaksbron medan han säger ”tripp, tripp”.
- Har någon egna äppelträd hemma? frågar Evert. Barnen ropar ”Jag har ett!” ”Jag har två.” ”Jag med!” Mona vänder sig mot pojken som leker med bocken och frågar om han vill att de berättar sagan igen och medan barnen äter på äpplena berättar Mona sagan om bockarna Bruse en gång till.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Vilket syfte har förskolläraren? Uppnås det?
- Hur tänker kollegan Evert? Varför gör han som han gör?
- Hur skulle undervisningen kunna utvecklas?

28. Berätta saga, en 3-åring och en förskollärare

- Ska vi börja sagan då? frågar förskolläraren när Felicia har berättat om de viktigaste händelserna som hon vill ha med i sagan. Felicia hummar jakande och förskolläraren börjar sagan:
- Det var en gång en kaninfamilj, en kaninmamma och en kaninpappa och en liten kaninunge. En dag var kaninerna ute och skuttade i skogen. Plötsligt hörde de nånting som DÅNADE bland träden.
- MÅ i sä lyssnade du vaja sa? avbryter Felicia.
- Vad sa du?
- Lyssna du va ja sa? Inte ta den lilla! förtydligar Felicia.
- Nä, jag lyssnade vad du sa, jag ska inte ta den lilla, försäkrar förskolläraren och fortsätter berättelsen: Det dånade bland träden och grenarna dallrade och snön singlar ner till marken.
- Felicia avbryter återigen:
- Mä vet du de a, det va åt andja hållet som den and, dom mamman å pappan bli, inte åt de andra som lill, de ANDJA spingde, lilla kaninen. Mamman spingde åt ett kanin, ö håll, å... Å, å lilla barnet OCKSÅ!
- Sprang mamman och barnet tillsammans nu? frågar förskolläraren.
- Jaa...
- Jaha! säger förskolläraren.
- Men inte pappan, säger Felicia.
- Okej. Vad ska hända med...? Vi får se vad som sen vad som händer... säger förskolläraren fortsätter berättelsen: Det var ett snömonster som kom fram och sa: WHAAA!
- INTE TI mamma å pappan å lilla barnet, avbryter Felicia.
- Vad sa du?
- Inte pappan, bara pappan, inte mamman, inte mamman å inte lilla barnet, förklarar Felicia.
- WHAAA! sa snömonstret, fortsätter förskolläraren. Och pappan sprang åt ett håll, medan mammakaninen och lilla kaninen sprang åt ett annat håll. Snömonstret bestämde sig för att följa efter pappakaninen. Och lilla kaninen sprang tillsammans med sin mamma fort, fort, fort åt andra hållet. Då kom en VARG och först blev mamma kanin och lilla kanin väldigt, väldigt rädda.
- Näej, avbryter Felicia.
- Nähä... Vad hände då? frågar förskolläraren förvånad.
- Dom, för den hade magi å gjorde snömonstre springde åt det andra hålle va pappa gjorde å hitta magi, förklarar Felicia.
- Mhm. Okej, jag förstår, säger förskolläraren. Så lilla kaninen och mamma kaninen sprang fort, fort hem till hålan och gömde sig. Och vargen som såg allting som hände, den SNÄLLA vargen, han hade ju magi så han sprang det

fortaste han kunde efter snömonstret och gjorde magi på snömonstret så det försvann. Och då kunde pappakaninen återvända tillsammans med vargen till mammakanin och lilla kanin... Och sen... levde dom lyckliga i alla sina dar.
Slut!

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i samlingen?
- Vilket syfte har förskolläraren? Uppnås det?
- Vad kan Felicia? Vad kan hon ännu inte?
- Hur skulle undervisningen kunna fortsätta?

29. Surfing till musik, sju 5-åringar och två förskollärare

I gruppen med femåringar har dagen börjat med att barnen balanserar på de nya små surfbrädorna av plast till musik "Let's go surfing now". Barnen skrattar och balanserar och förskolläraren har ett tunt blått tyg som föreställer vattnet. Alla barn utom Linus deltar i surfandet. Han står utanför och tittar på. Förskolläraren frågar:

- Vill du inte ha en surfbräda också, de finns där borta! Hen visar riktningen med en nick med huvudet men Linus skakar på huvudet och står kvar och betraktar leken.
- Bara ramla i, det är ju det roliga, att trilla i vågorna! ropar förskolläraren. Några barn provar att "ramla i vattnet" och tar sig skrattande upp på brädorna igen. När musiken tar slut upphör surfandet och barnen samlas i ring för nästa aktivitet.
- Senare, när förskoledagen snart är slut, återupptas surfandet till musik igen. Den här gången deltar också Linus, han skrattar och leker med de andra. När musiken har upphört och barnen skingras vänder sig förskolläraren till Linus och säger:
- Jag märkte att du var med nu men inte i morse. Det var bra! Hur kommer det sig att du valde olika i morse och nu?
- Jag ville kolla hur man gjorde först, svarar Linus och ler.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- Vilket syfte har förskollärarna? Uppnås det?
- Varför frågar förskolläraren Linus på slutet hur han valde?
- Hur utvecklas Linus lärandeidentitet under aktiviteten?

30. Skriva mjao, fem 4–5-åringar och en förskollärare

Medan Ahmed fortsätter med sin pärlplattbild vänder sig förskolläraren till Maja som vill veta hur hon ska skriva. Hennes teckning föreställer en katt och katten ska säga mjao i en pratbubbla.

- Vad börjar det på, MJAU, MJAU? Förskolläraren ljudar tydligt. Maja lyser upp:
- M! Hon skriver dit ett M i pratbubblan.
- Och sen? MJJ, ljudar förskolläraren. Maja rynkar pannan och svarar inte.
- Ja, det kan vara lite svårt att höra, säger förskolläraren efter en stunds försök. Det är J. Maja skriver ett J i pratbubblan.
- MJAA, ljudar förskolläraren högt. Maja ljudar med, men hör inte ljudet. A, säger förskolläraren efter en stund, och Maja skriver dit ett A. Sen kan du välja om katten ska säga MJAO eller MJAU, säger förskolläraren. Om det är MJAO ska det vara ett O, om det är MJAU ska det vara U. Maja skriver dit O.
- Och sen då? frågar Maja.
- Sen är det klart.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- Vilket syfte har förskollärarna? Uppnås det?
- Varför skriver inte förskolläraren åt Maja utan låter henne skriva själv?

31. Samtal om bok, fem 5-åringar med en förskollärare

Vid förskolans runda bord sitter fem barn tillsammans med förskolläraren.

- Var tror ni morfar kan ha tagit vägen? frågar förskolläraren barnen. Barnen böjer sig ner över böckerna och studerar bilden som föreställer de två barnen i berättelsen, Hinken och Myran, som tittar mot den tomma stolen där morfar saknas.
- Han kanske bara har gått ut ett tag, säger Eskil. Titta, han har ju grejer kvar på bordet.
- Ja, och blommorna i fönstret, säger Märta.
- Men varför tror barnen att morfar blivit bortrövad, i så fall? frågar förskolläraren. Kan man se på något i bilden att han faktiskt har blivit bortrövad?
- Nej, det ser ganska städat ut, tycker jag. Inte som om det varit bråk i alla fall, förtydligar Ali.
- Jag tror att mamman inte vill säga något för att det är hemligt. Sara skakar lite på huvudet. Eller kanske nåt läskigt.
- Kanske är det därför barnen tror att han blivit bortrövad, säger Kei. För att mamman inte säger nåt.
- Ja, eller för att hans grejer ligger kvar, han har ju inte ens hunnit packa, utbrister Ali.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- Hur arbetar förskolläraren för att intressera barnen för bokens berättelse?
- Vilken typ av frågor används?
- Vilket syfte har förskollärarna? Uppnås det?

32. Klappa lervälling, sex 4–5-åringar och en förskollärare

- Förskolläraren sitter vid det låga blädderblocket, barnen sitter i halvcirkel framför. Bredvid förskolläraren ligger remsor med ord som är hämtade ur blädderblockstexten och tomma remsor, pennor och en sax. Texten har barnen dikterat tillsammans dagen innan.
- Ska vi läsa texten tillsammans? Läs det ni kan eller lyssna och härma, säger hen och börjar läsa samtidigt som hen pekar på de stavelser som hen läser. Barnen läser med i vissa ord och härmar efter andra. Vem kan känna igen och läsa ett ord själv? frågar förskolläraren.
- Jag kan läsa Elin, Elin reser sig och pekar på sitt namn. Fler barn visar på sitt namn.
- Jag kan läsa lervälling för det är mycket längre än alla andra ord, säger Martin och pekar ut lervälling.
- Ska vi klappa lervälling? frågar förskolläraren. Hur många klappar blir det? De klappar sig igenom lervälling.
- Tre, ropar de flesta. Förskolläraren tar fram ordet lervälling i högen med ord och tillsammans hjälps gruppen åt att klappa och klippa upp ordet i sina tre stavelser.
- Men vet ni, nu kom jag att tänka på något jättelångt, ett tåg! Det är ju ett lok och många, många vagnar långt. Kan någon hämta tåget från byggleken? säger förskolläraren. Eskil springer iväg och kommer snabbt tillbaka med tåget och alla vagnar. ”Hur många klappar kan det här bli, det måste väl bli jättemånga?” frågar förskolläraren. När några ropar ”nää” frågar hen varför det inte blir så många klappar och Lisen förklarar att det bara blir en klapp.
- På ett så här långt tåg? undrar förskolläraren misstroget. Nä, nu skojar ni med mig – vi provar att klappa! De klappar en klapp tillsammans, säger TÅG och skrattar. Förskolläraren skriver TÅG på en lapp och de konstaterar att den inte ska klippas i fler bitar.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- Hur arbetar förskolläraren för att intressera barnen för språkövningen?
Vilken typ av frågor används?
- Vad lär sig barnen under stunden?

33. Läsvisa, åtta 3–5-åringar och en förskollärare.

Barnen sitter och ligger på mattan framför förskolläraren som precis har börjat läsa ur bilderboken ”Kajsa Kavat”. Tor rullar fram och tillbaka på golvet.

- Tor, säger förskolläraren varnande och läser vidare. Tor verkar inte uppmärksamma tillrättavisningen utan fortsätter. Tor, sätt dig upp och var stilla, du stör oss andra, säger förskolläraren.
- Toor, säger Frida med ett utdraget, tillrättavisande tonfall.
- Får jag se bilden? ropar Lennart, samtidigt som han hoppar upp och springer och ställer sig bakom förskolläraren för att se bättre. Genast springer två andra barn dit. Det blir en del knuffande bakom förskolläraren. Några barn sätter sig upp och tittar mot gruppen runt förskolläraren.
- Sätt er ner och ta det lugnt, annars kan jag inte läsa vidare, säger hen.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- Hur arbetar förskolläraren för att intressera barnen för högläsningen?
- Vad är syftet med aktiviteten? Uppnås syftet?
- Vad lär sig barnen under stunden?

34. Ta på sig, fyra 1–2-åringar med en barnskötare

Barnskötaren har lagt ut de yngre barnens kläder på golvet i den ordning som kläderna ska tas på: sockor, halsduk, overall, stövlar, vantar och mössa. Barnen tar sig fram till sin rad med kläder och börjar ta på sig medan barnskötaren hjälper den yngste, Ali.

- Vad ska vi börja med, tycker ni? säger hen.
- Sockor! ropar Afsun och håller leende upp sina sockor.
- Visst, sätt på sockorna. Bra gjort Ängla! Får du på dom Klas? Bra! Så där Ali, nu är du klar! Barnskötaren sätter ner Ali på golvet och flyttar sig till Ängla för att hjälpa till.
- Du fick verkligen på dig sockorna snabbt. Ska jag hjälpa dig med overallen? Ängla hummar och barnskötaren drar upp blixtlåset på hennes overall.
- Vem mer behöver nån hjälp? Är du klar Afsun? Kanske du kan hjälpa Klas med blixtlåset? Vill du ha lite hjälp Klas? Under påklädningen, som tar nio minuter, pratar barnskötaren och Afsun med varandra och de andra deltar i dialogen med enstaka ord och olika utrop.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- På vilket sätt använder barnskötaren återkoppling? Vad blir resultatet?
- Vad är barnskötarens syfte med aktiviteten? Uppnås det?

35. Måla skogsdjur, åtta 3–4-åringar och en förskollärare

Barngruppen har under en längre tid arbetat med djuren i skogen som ett tema och barnen ska nu måla olika djur som lever i skogen. Djuren ska senare klippas ut och klistras upp på en bit spännpapp, där en skog målats.

- Oj så många fina djur det blir! utbrister förskolläraren och tittar ut över de målningar som barnen har framför sig på det gemensamma bordet. Men vad är det här för skogsdjur, Kia? frågar hen och böjer sig över Kias målning.
- Nä, det är Spiderman, meddelar Kia glatt.
- Men, säger förskolläraren tvekande. Var är ditt skogsdjur?
- Jag gillar Spiderman, replikerar Kia och ler. Det blir fint, visst?
- Men kanske kan du måla ett djur bredvid Spiderman. Han kanske har en skogsdjursvän, eller?
- Kanske, svarar Kia, kanske en räva. Eller en spindel! Kia målar snabbt några streck bredvid Spiderman och pekar – Här är en spindel.
- Det var ju bra, säger förskolläraren. Den kan vi klippa ut.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- På vilket sätt använder förskolläraren återkoppling? Vad blir resultatet?
- Vad är förskollärarens syfte med aktiviteten? Uppnås det?

36. Svarta dörren, knacka på, en I-åring och en barnskötare

Barnskötaren bär på drygt ettåriga Nora efter det att bibliotekarien just avslutat läsningen av tvåordsboken *Knacka på* av Anna-Clara Tidholm. *Knacka på* är just nu Noras favoritbok på förskolan. Barnskötaren har läst den många gånger för Nora och hennes grupp och Nora tycker mycket om att banka på bokens dörrar och sedan vända sida för att se vad som händer innanför dörren. Barnskötaren pekar nu på olika saker i biblioteket samtidigt som hen nämner allt vid namn för Nora – böckerna, soffan och de andra barnen. Framför en svartmålad dörr stannar hen:

- Titta Nora! Svarta dörren, knacka på! Barnskötaren känner hur Noras kropp blir spänd och Nora tittar intensivt på dörren. Hen säger:
- Ja, har du sett! Det är en svart dörr, som alla dörrar i boken om *Knacka på*. Ska vi pröva att knacka på tillsammans? Svarta dörren – knacka på, säger barnskötaren medan hen och Nora knackar tillsammans på dörren. Under det fortsatta biblioteksbesöket vill Nora återkomma till den svarta dörren gång på gång för att tillsammans med barnskötaren knacka på den.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- På vilket sätt använder barnskötaren återkoppling? Vad blir resultatet?
- Vad är barnskötarens syfte med aktiviteten? Uppnås det?

37. Memory, tre 3–4-åringar och en förskollärare

Vid ett av borden sitter tre barn tillsammans med förskolläraren. De tittar på bilderna i ett memoryspel. Bilder som rimmar med varandra ska bilda ett par. När de tittat på bilderna och provat att säga rimmen i några par lägger barnen på förskollärarens uppmaning korten upp och ner för att börja spela. Nu visar det sig att barnen har svårt att både komma ihåg var bilderna ligger och samtidigt hålla i huvudet vilka som rimmar. De provar flera gånger men lyckas inte. Efter en stunds försök ber förskolläraren dem vända på korten och i stället hitta paren som rimmar genom att bara titta på bilderna. De lyckas hitta några par men det är fortfarande svårt. Förskolläraren ber dem sortera efter bakgrundsfärg, vilket gör det lättare att hitta rimparen, eftersom det då blir färre kort att välja på. En flicka tar upp en bild på paket och ballonger:

- Titta, de här hör ihop!
- Ja, det gör de, de hör ihop. De rimmar inte, PAKET och BALLONGER, men de hör ihop, bekräftar förskolläraren.
- Och julgran! En pojke håller upp kortet med granen och ler.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- Varför parar barnen ihop, paket, julgran och ballonger?
- Vilket syfte har förskolläraren? Nås syftet?
- Hur skulle förskolläraren kunna planera för progression i kommande aktivitet?

38. Spela spel, tre 3-åringar och en pedagog

- Vilken färg är det här? frågar pedagogen ett av de tre barnen som spelar ett spel tillsammans, samtidigt som hen pekar på tärningen, som har en färg på varje sida.
- Blå! svarar ett barn.
- Har du nån blå? Barnet pekar på sin spelbricka.
- Javisst, där är ju en blå! Vems tur är det nu att slå?

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- Vad är syftet med aktiviteten? Nås syftet?
- Hur skulle förskolläraren kunna planera för progression i kommande aktivitet?

39. Mat vid inskolning, fyra 2–3-åringar, en förskollärare och en vårdnadshavare

Vid bordet sitter förskolläraren tillsammans med fyra barn och en förälder. Två av barnen, Anni och Enok, är för första gången på förskolan idag och deras pappa sitter mitt emellan dem. Anni, 3 år, och hennes bror Enok, 2 år, glider ner från stolarna och drar sig mot lekhörnan där de börjar leka. Pappa kallar dem tillbaka till bordet men lyckas inte och ger upp efter en stunds tjtande. Efter ett tag går förskolläraren och tar Anni i handen och för tillbaka henne till bordet:

- Du vet, nu ska vi äta lunch och då sitter alla med vid bordet, då brukar vi inte leka. Anni följer med tillbaka till bordet men sätter sig på tvärs på stolen, riktad mot pappan, lägger armarna i kors och drar ner mungiporna. Pappa försöker mata henne men hon kniper ihop munnen.
- Du måste sitta med även om du inte äter, det måste alla, säger förskolläraren vänligt till Anni. Så gör vi här på förskolan. Anni tittar buttert under lugg och efter ett tag glider hon ner från stolen för att söka upp brodern som ljudligt röjer runt i lekhörnan. De två andra barnen vid bordet, Bella och Ville, också 3 år gamla, betraktar tysta det som händer från sina platser medan de äter. Nu ändras plötsligt syskonparets lek, de har dukat upp en måltid vid det lilla bordet i lekhörnan med tallrikar, ketchupflaska och glas. De leker att de sitter vid bordet och äter. Förskolläraren låter leken fortgå och vänder sig i stället till pappan:
- Hur brukar det vara hemma vid matstunden? Hur brukar ni göra?
- Du vet, de har varit hemma med min fru, de brukar nästan aldrig äta med oss. De tycker inte om så många sorters mat heller. Enok äter nästan bara Nutella, det är det enda vi kan få i honom.
- Det var ju bra att veta, svarar förskolläraren neutralt.

Efter matstunden är inskolningen slut för dagen och Anni, Enok och pappa går hem. Imorgon ska barnen vara själva under lunchen, det kommer förskolläraren och pappa överens om innan de går. Övriga barn hjälper till att plocka undan disk tillsammans med de vuxna. Några pedagoger går i väg med de yngsta barnen. Förskolläraren sätter sig med Bella och Ville i läshörnan och läser en bok om Alfons Åberg. De sitter tätt och samtalar om texten, skrattar och pekar.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- Vad är syftet med aktiviteten? Nås syftet?
- Hur förhåller sig förskolläraren till de nya barnen? Till pappan? Till barnen som gått länge på förskolan? Kommer hennes strategi att fungera?

40. Jag tycker Jack är dum! En 3-åring, en förskollärare och en vårdnadshavare

Hemma har Cara berättat för sin mamma att hon tycker att Jack är dum.

- Är det en ny pojke på förskolan? frågar mamma.
- Nej, svarar Cara.

Hur än mamma försöker få reda på mer svarar Cara bara att hon tycker att Jack är dum men att han inte går på förskolan. Nästa morgon bestämmer sig mamma därför att fråga förskolläraren om de fått en ny pojke på förskolan.

- Neej, säger pedagogen tvekande, vi har ingen ny pojke här.
- Han skulle heta Jack säger Cara, och han har varit dum mot henne! Då skrattar pedagogen:
- Jaha, nej det är ingen ny pojke. Det är Jack i sagan om Jack och bönstjälken. Vi har läst den och jag frågade om de tyckte att Jack var dum eller smart som sålde mammans ko för 4 bönor. Cara måste ha tyckt att Jack var dum när han gjorde det!

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten med högläsningen?
- Varför har Cara upprepat flera gånger hemma att Jack är dum? Vilka motiv kan hon ha?
- På vilket sätt skulle förskolan ha kunnat underlätta för ett fortsatt samtal hemma om sagan?

41. Byggrummet, sju barn och 2 pedagoger

I det lilla byggrummet leker fyra pojkar. Utanför i det större rummet sitter en pedagog vid ett bord med två barn och lägger pussel. Vid ett annat bord spelar en pedagog och tre barn ett spel. En pedagog stannar utanför byggrummet och tittar in och frågar:

- Vad gör ni här inne egentligen? och går därefter. Efter en stund reser sig pedagogen från pusslandet och tittar in på pojkarna i byggrummet men sätter sig åter vid pusselbordet.
- Du får inte den där, säger en av pojkarna i byggrummet och puffar till en av de andra.
- Det får han visst! Du kan inte bestämma! säger den pojke som inte blivit puffad. Barnet vid pusselbordet reser sig och stänger dörren till byggrummet. Genom dörrens fönster ser observatören att en pojke lipar åt den andra och att den andra pojken håller undan legobiten så att de andra två inte kan nå den.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling berörs i aktiviteten?
- Vad lär sig de olika barnen i den här sekvensen?
- Hur kan lärandet stärkas hos alla barn?

42. Vad ska vi göra av det här? tre 4-åringar och en pedagog

- Vad ska vi göra av det här? frågar ett barn en bit in i en klippa- och klistraaktivitet. Pedagogen är tyst en stund och svarar sedan:
- Jag vet inte.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Varför händer det som händer?
- Hur kan undervisningen utvecklas till nästa gång?

43. Färglägga påskägg, fyra 3–5-åringar och en pedagog

En grupp barn färglägger målarboksbilder av påskägg med färgpennor. Äggen är stora och täcker stora delar av A4-sidan. En flicka har färglagt toppen på en stjärna och lite av vänstra hörnet på ägget. Nu sitter hon med händerna i knät. En pedagog sätter sig vid bordet.

- Vilka fina stjärnor, kommenterar pedagogen en annan teckning. Flickan med händerna i knät sneglar åt bilden och lyfter sedan upp sin penna och studerar den noga.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Vad är syftet med aktiviteten? Uppnås det?
- Hur tänker flickan som färglagt en bit av sitt påskägg? Vilka olika hypoteser kan vi ha?
- Vad lär sig barnen i aktiviteten?
- Hur kan undervisningen utvecklas till nästa gång?

44. Bygga robotar, sex 5-åringar och en förskollärare

Här är de robotar som ni valde förra gången. Idag ska vi bygga lite på dem. Vad var det egentligen ni ville att de skulle kunna göra? Pedagoger delar ut en bild på roboten till respektive barn och barnen beskriver sin robots egenskaper. Därefter flyttar gruppen till ett bord som förberetts för bygget med olika material, limstift och limpistol. Pedagoger visar hur limpistolen fungerar och hur man ska hantera den för att inte bränna sig. Barnen påbörjar bygget.

- Nej det fastnar inte, säger ett barn som under en längre stund har försökt att limma på en del på roboten med hjälp av limstift. Pedagoger, som har iakttagit försöket under en stund säger nu:
- Hur skulle du kunna göra i stället?
- Kanske med limpistolen? frågar barnet och pedagoger nickar. Barnet provar och biten fastnar.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Vad är syftet med aktiviteten? Uppnås det?
- Hur arbetar pedagoger i den här sekvensen?
- Vad lär sig barnen i aktiviteten?

45. Rörelse till musik, ett tjugotal 1–2-åringar och en pedagog

Kom igen, vi hoppar nu! Pedagogen visar hur aktiviteten ska genomföras och sjunger ibland med i sången från högtalaren, som handlar om att göra olika rörelser. Barnen tittar på pedagogen och på kompisarna och härmar rörelserna. De är mycket engagerade. Pedagogen sätter hela tiden ord på rörelserna och visar tydligt på hur de görs.

- Vill du se undervisning så är den där borta, säger pedagogen till observatören vid ett kort uppehåll i musiken, och pekar bort mot en annan aktivitet på gården.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Vad är syftet med aktiviteten? Uppnås det?
- Är det som sker undervisning eller inte? Varför/varför inte?
- Varför säger pedagogen som hon gör till observatören?

46. Bygga kojans tak, tre 5-åringar och en förskollärare

Två barn samarbetar med att försöka lägga tak på en byggställning bestående av träreglar som satts samman till ett stort, ihåligt rätblock, högre än barnen.

- Håll den där här, säger det ena barnet till det andra.
- Den räcker inte, den är för kort.
- Kan vi ta en till? De provar med ytterligare en pappskiva men de har svårt att hålla upp den.
- Kanske med den här? Ett barn lägger över en duk men då sviktar pappskivan i stället.
- Det måste ju funka! utbrister det ena barnet till det andra. De fortsätter sina försök under samtal om hur de ska göra.
- En pedagog inträder och börjar ställa frågor till pojkarna: Vad gör ni? Hur många är det däruppe? Vad var din tanke med det där? Bygger ni ett tak? Pojkarna svarar inte utan bygger vidare under tystnad. Ett barn kommer och tittar på. Pedagogen vänder sig till hen och säger:
- Vet du vad Håkan behöver hjälp med? Med att fixa taket! Barnet närmar sig men säger sen att hen inte vill vara med.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Vad är syftet med aktiviteten? Uppnås det?
- Varför ställer pedagogen frågorna till pojkarna?
- Varför bjuder pedagogen in det tredje barnet i pojkarnas lek?
- Hur skulle samspelet kunna utvecklas?

47. Familjelek, en 4-åring och en pedagog

- Är det där mamman eller är det systemen? frågar pedagogen och pekar på människofiguren som barnet har plockat upp från lådan.
- Då mamman, svarar barnet.
- Vilka fler finns i familjen?
- Pappa, bror, flicka, svarar barnet och plockar upp figurerna i lådan.
- Jaså, en pappa, en bror och en syster. Var bor de någonstans? Barnet pekar bort mot staden som byggts upp i avdelningens projekt. I staden? bekräftar pedagogen. Var någonstans där – visa mig! Barnet och pedagogen flyttar sig till staden.
- Då bo dom, säger barnet och pekar på det hus som hon har byggt. Affären!
- Ska de gå till affären? Ska alla följa med?
- Nä bara barn. Barnet tar de mindre figurerna och ”går” med dem till godisaffären.
- Aha, där ska barnen handla, jag förstår. Vad tänker de handla i godisaffären?
- Godis!

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Vad är syftet med aktiviteten? Uppnås det?
- Hur arbetar förskolläraren för att nå sina syften?
- Hur kan pedagogen planera för fortsatt progression för det här barnet?

48. Saker som lyfter, fem 1–2-åringar och två pedagoger

En grupp med de yngsta barnen och två pedagoger utforskar att blåsa såpbubblor och flytta och lyfta saker med hjälp av luftströmmen från en hårfön. De är placerade på golvet i ett relativt litet rum. Barnen rör sig mellan aktiviteterna och prövar på olika sätt medan pedagogerna skapar och ändrar på förutsättningar samt benämner det som barnen upptäcker. På väggen finns en projicering av ett stycke is med infrysade bubblor. Barnen är engagerade och provar. Pedagogerna uppmuntrar med frågor:

- Kommer det några bubblor? Ska vi prova en till? Ett barn lyckas blåsa bubblor.
- Se, nu fick du en bubbla! Hur blåste du? Prova igen!
- Ska vi testa den här? Ett barn känner på luftflödet från hårfönen. Ska vi blåsa mjukt eller hårt?
- Titta vad händer nu? Den där var för tung, luften orkar inte lyfta den. Kan du prova en lättare? Ja, bollen kanske går.

De för ett samtal med barnen om varför olika saker lyfter eller inte och barnen svarar med utrop och gester. Under sekvensen hämtar barnen fler saker att prova med.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Vad är pedagogernas syfte? Uppnås det?
- Hur arbetar pedagogerna för att nå syftet?
- Vilket lärande sker? Varför?

49. Skötrummet 1, två 1–2-åringar och två pedagoger

- Hejhej, säger en pojke och tittar in i skötrummet där en pedagog byter blöja på ett annat barn.
- Hejhej, svarar pedagogen, drar igen dörren och återgår till att tyst byta blöjan.

I det övriga rummet sitter en pedagog tyst på en stol och iakttar barnen, den andra pedagogen bollar med ett barn. Dokumentationsväggen visar några tidigare aktiviteter men sitter i vuxenhöjd och kan inte ses av barnen. Den blöjbytande pedagogen tar ut det färdiga barnet i rummet och hämtar nästa barn för blöjbyte.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Hur ser pedagoggruppen på förskoleverksamhet och på sin uppgift?
- Hur ser de på blöjbytarsituationen?
- Hur skulle verksamheten kunna utvecklas?

50. Skötrummet 2, en 1-åring och en pedagog

Genom dörren ser observatören hur en pedagog samspelar med ett barn under blöjbytet. Pedagogen småpratar och räknar tår och fingrar på ett annat språk.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Hur ser pedagogen på blöjbytarsituationen?
- Vilket lärande sker? Vilka hypoteser kan vi ha?

Jämför de två casen med skötrum, nummer 49 och 50:

- På vilket sätt liknar de två skötrumssekvenserna varandra?
- På vilket sätt skiljer de sig åt?
- Hur kan blöjbytet genomföras så att det blir en lärande en-till-en-situation?
- Hur kan man se till att alla barn får ta del av en sådan planering?

51. Skriva en inbjudan, elva 5-åringar och två pedagoger

De äldre barnen är uppdelade i två grupper. Den ena gruppen skriver en gemensam inbjudan till en vernissage. Pedagogen ställer frågor och barnen samtalar med varandra om vad som är bästa sättet att skriva inbjudan. Det blir också spontana diskussioner om olika ords betydelse. I den andra gruppen genomförs ett gemensamt legobygge, där pedagogen också deltar med frågor. Gruppen samtalar om vilka bitar som kan komma att behövas och ställer också frågor till varandra om hur man kan konstruera olika delar. På avdelningens väggar finns dokumentation i barnens höjd som beskriver olika lärandeprocesser. Där finns också ett schema där dagens aktiviteter fyllts i vid morgonens samling.

Diskutera

- Vilka delar i barns språk- och kommunikationsutveckling har berörts i aktiviteten?
- Vad har aktiviteterna som mål? Nås dessa?
- Hurdan blir upplevelsen för barnen?
- Vad lär de sig?
- Hur arbetar pedagogerna?